Kommittémotion SD151

Motion till riksdagen 2026/27:2808

av Magnus Persson m.fl. (SD)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2027 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Bakgrund

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, ILO-kommittén och Medlingsinstitutet.

Hösten 2022 präglades av en arbetsmarknad som fortfarande återhämtade sig efter coronapandemin. Arbetslösheten hade minskat jämfört med 2021 men utvecklingen började mattas av mot slutet av året. SCB redovisade en arbetslöshet på 7,1 procent. Samtidigt visade Arbetsförmedlingens statistik att antalet inskrivna arbetslösa hade minskat tydligt under årets första tio månader jämfört med 2021. Den svenska arbetsmarknaden förändrades tydligt mellan 2022 och 2026. Efter en stark återhämtning från coronapandemin började ekonomin bromsa in och inflationen steg. Detta bidrog till en lågkonjunktur, minskad efterfrågan på arbetskraft och en högre arbetslöshet.

Mandatperioden har präglats av en utdragen lågkonjunktur. Under 2025 visade ekonomin vissa tecken på förbättring men arbetslösheten var fortsatt hög. Under 2026 har arbetsmarknaden börjat återhämta sig. Arbetslösheten har sjunkit ytterligare i samtliga län. Allt fler kommer i arbete och färre skriver in sig på Arbetsförmedlingen.

Under mandatperioden har regeringen genomfört flera förändringar med syfte att stärka arbetslinjen och minska bidragsberoendet. Reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen har gett fler tillgång till försäkringen och den brantare avtrappningen har förstärkt arbetslinjen. Samtidigt har antalet utbildningsplatser utökats och möjligheterna till omställning har stärkts.

Sedan 2023 har 163 personer omkommit i dödsolyckor i arbetslivet. Under 2025 anmäldes 17 400 arbetssjukdomar och 38 900 arbetsolyckor. Under mandatperioden har arbetet mot arbetslivskriminalitet utökats med fokus på att komma åt exploatering av utländsk arbetskraft.

Politikens inriktning

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. En av de centrala utmaningarna på arbetsmarknaden är att det råder en obalans mellan arbetsgivarnas kompetensbehov och den kompetens som finns tillgänglig bland arbetssökande. Samtidigt som många människor står utan arbete upplever arbetsgivare inom flera branscher svårigheter att rekrytera personal med rätt utbildning, yrkeskunskaper och erfarenhet. Detta innebär att arbetslöshet och kompetensbrist förekommer parallellt. Långtidsarbetslösheten är en särskilt allvarlig utmaning på arbetsmarknaden, inte minst bland utrikes födda.

Problemen handlar därmed inte enbart om bristen på arbetstillfällen utan också om hur väl utbildningssystemet, arbetsmarknadspolitiken och möjligheterna till kompetensutveckling motsvarar arbetslivets förändrade behov. För att möta arbetsmarknadens utmaningar krävs en långsiktig satsning på utbildning och kompetensförsörjning. Utbildningsplatserna behöver i högre utsträckning anpassas efter arbetsmarknadens behov med fokus på yrkesutbildningar och utbildningar som leder till efterfrågad kompetens. Särskilt viktigt är att fler unga lämnar gymnasiet med godkända betyg, genom tidigare och individanpassade stödinsatser som förebygger studieavbrott och framtida arbetslöshet. Samtidigt måste möjligheterna till omställning mitt i livet stärkas. Genom vuxenutbildning, kompetensutveckling och omställningsstöd ska

människor kunna byta yrkesinriktning och möta arbetslivets förändrade krav. Artificiell intelligens (AI) förväntas förändra arbetsmarknaden genom att automatisera arbetsuppgifter, förändra yrkesroller och skapa nya kompetensbehov. Detta ställer ökade krav på digital kompetens och kontinuerlig vidareutbildning. Arbetsmarknadspolitiken behöver ta höjd för den genomgripande förändring AI innebär.

Målet för arbetslivspolitiken är goda arbetsvillkor och möjligheter till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Målet inom arbetslivspolitiken innefattar arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning.

Arbetsmiljöarbetet måste stärkas och arbetet mot arbetslivskriminalitet måste utökas. Arbetslivskriminalitet är ett omfattande samhällsproblem. Vi vill prioritera bekämpningen av komplex och systematisk kriminalitet, särskilt i riskutsatta branscher. Det myndighetsgemensamma arbetet ska effektiviseras och antalet arbetsplatskontroller ska öka.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen där den internationellt konkurrensutsatta sektorn sätter normen. Modellen har bidragit till få konflikter, reallönetillväxt och hög sysselsättning. Vi värnar modellen. Arbetsmarknadsfrågor är en nationell kompetens där EU:s initiativ måste respektera medlemsstaternas olika system och arbetsmarknadens parters autonomi. En ökad EU-reglering riskerar att underminera den svenska modellens funktionssätt.

Tabell 1: Anslagsförslag 2027 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 970 979	±0
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och ersättningar till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser	44 658 409	±0
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 239 749	±0
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	20 518 035	±0
1:5	Nystartsjobb och etableringsjobb	2 434 047	−750 000
1:6	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	134 446	±0
1:7	Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027	1 825 000	±0
1:8	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	53 568	±0
1:9	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	87 826	±0
1:10	Bidrag till administration av arbetslöshetsförsäkringen	67 386	±0
1:11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0
1:12	Bidrag till lönegarantiersättning	2 110 000	±0
1:13	Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	3 202 598	50 000
2:1	Arbetsmiljöverket	1 018 298	25 000
2:2	Arbetsdomstolen	39 073	±0
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	43 722	±0
2:4	Medlingsinstitutet	70 525	±0
2:5	Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	±0
Summa		**90 593 964**	**−675 000**

1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb

Sverigedemokraterna föreslår att anslaget minskas genom att stoppa nya och förnyade beslut från den 1 januari 2027. En förbättrad konjunktur skapar bättre förutsättningar för fler arbetssökande att gå vidare till reguljära anställningar utan behov av statligt subventionerade anställningsstöd. Det finns skäl att ifrågasätta stödens effektivitet och ändamålsenlighet. Subventionerade anställningar riskerar att snedvrida konkurrensen. Därtill har Riksrevisionen uppmärksammat omfattande förekomst av fusk inom nystartsjobben vilket visar på brister i kontrollen av användningen av offentliga medel. Även resultaten ger anledning till omprövning då en majoritet av deltagarna inte går vidare till reguljärt arbete efter avslutad subventionerad anställning. Samtidigt återlämnar Arbetsförmedlingen delar av de tilldelade medlen som inte kommer till användning. Sammantaget talar detta för att anslaget bör minskas. Besparingen beräknas till 750 miljoner kronor första året, varav 600 miljoner avser nystartsjobb och 150 miljoner etableringsjobb. Beräkningen tar hänsyn till medel som redan är bundna genom fattade stödbeslut och bygger på antaganden om beslutens återstående löptider

och hur utbetalningarna fördelas över året. Regeringen kan besluta om de förordningsändringar och övergångsbestämmelser som behövs för att genomföra avvecklingen.

1:13 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Syftet med ökningen är att genomföra den tidigare planerade anslagsökningen och säkerställa att berörda aktörer ges tillräckliga ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag.

2:1 Arbetsmiljöverket

Syftet med ökningen är att genomföra den tidigare planerade anslagsökningen för tillsyn mot dödsolyckor och andra allvarliga arbetsplatsolyckor.

Magnus Persson (SD)

Sara Gille (SD) *Martin Westmont (SD)*